

Юний мандрівник

(твоє ім'я та прізвище)

№1-4/2019
ЛЮТИЙ

kolosok.org.ua

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

МАНДРІВКА ЄВРОПОЮ

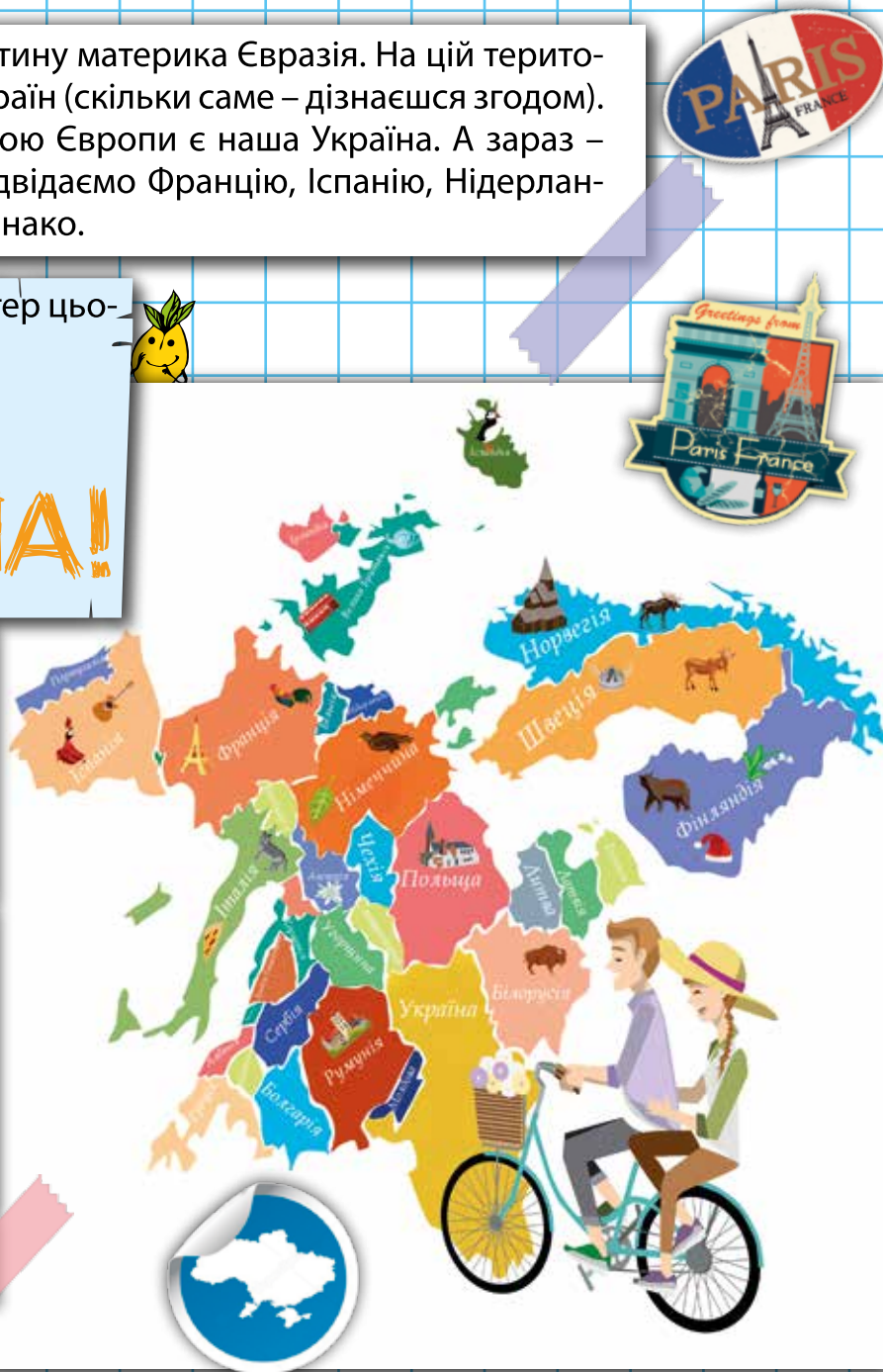
Європою називають західну частину материка Євразія. На цій території розташовано не один десяток країн (скільки саме – дізнаєшся згодом). Але найбільшою за площею країною Європи є наша Україна. А зараз – гайда мандрувати! Сьогодні ми відвідаємо Францію, Іспанію, Нідерланди, Норвегію, Італію, Польщу та Монако.

Склади якомога більше слів із літер цього речення:

УКРАЇНА –
ЦЕ ЄВРОПА!

1. КРАН

2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

ФРАНЦІЯ

France

Столиця Париж (колишня назва – Лютеція („місто на болоті”))

Мова французька

Площа майже 552 тисячі км² – друга в Європі після України

Населення понад 67 мільйонів

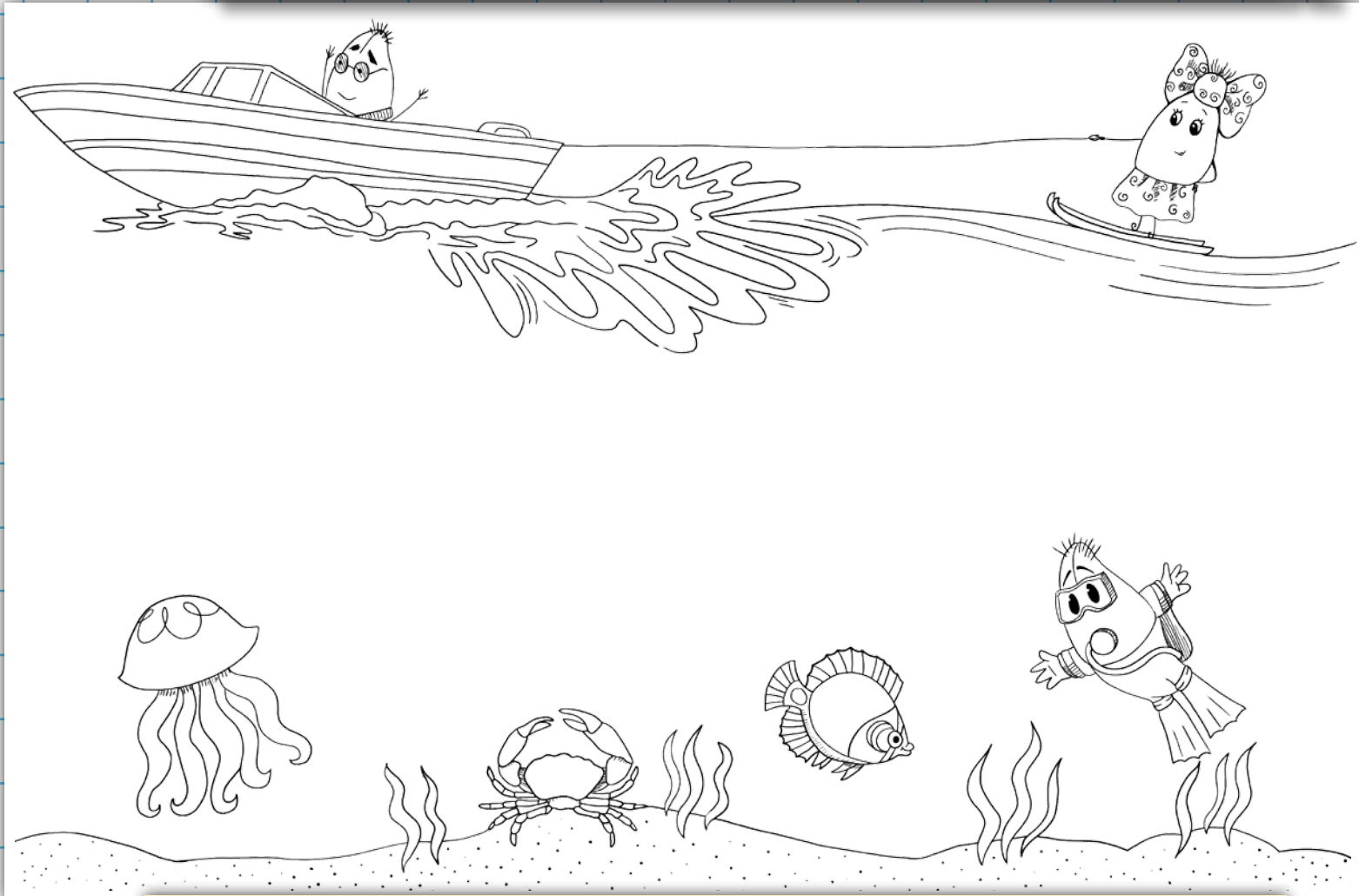
Валюта Євро – € (EUR)

Гімн „La Marseillaise” („Марсельєза”)

Любиш фільми? А чи знаєш ти, що кіно винайшли французи? А ще вони придумали акваланг, повітряну кулю, спосіб лиття сталі, пастеризацію і відкрили явище радіоактивності.

Чуєш себе винахідником? Придумай та намалюй свій підводний світ і апарат для пересування під водою!

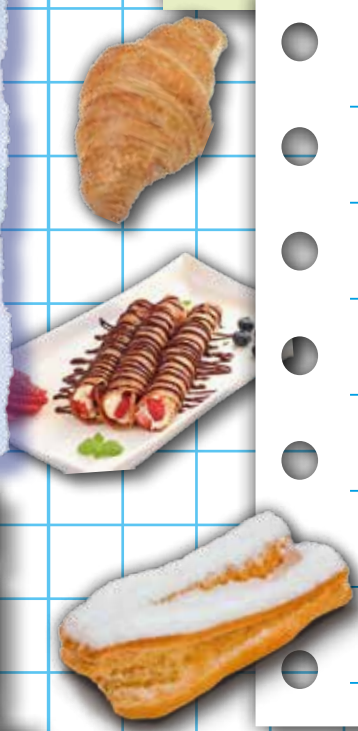

Французька школа

У Франції зворотна нумерація шкільних класів, тому третьокласник старший за шестикласника. А найвища оцінка – 20 балів.

МАНДРІВКА ДО ФРАНЦІЇ

Пустунчик провів чудовий тиждень у Франції. Скористайся підказками, заповни його щоденник, і ти довідаєшся, що він бачив та їв щодня.

● ПОНЕДІЛОК

● ВІВТОРОК

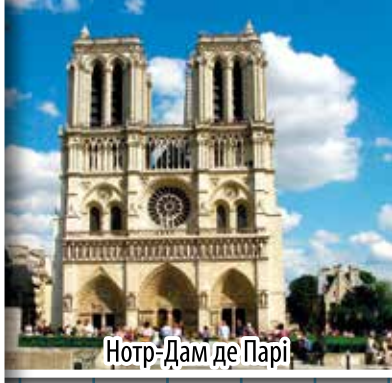
● СЕРЕДА

● ЧЕТВЕР

● П'ЯТНИЦЯ

● СУБОТА

● НЕДІЛЯ

- В один день відвідав колишню резиденцію французьких королів Версальський палац та їв знаменитий французький яблучний пиріг „Тарт Татен” (фр. „Tarte Tatin”).
- У понеділок їв шоколадний мус, а в неділю – еклери у дорозі додому.
- За день до відвідин одного з найбільших музеїв світу Лувра і два дні після відвідування храму Сакре-Кер, розташованого у найвищій точці (130 м) міста, їв сир.
- Наступного дня після відвідування Ейфелевої вежі з'їв круасани.
- Упродовж трьох послідовних днів відвідав Лувр, Собор Паризької Богоматері (Нотр-Дам де Парі) і Версаль.
- У вівторок Лувр не працює. Поївши сиру, відвідав Будинок інвалідів (пам'ятку військової історії Франції).
- У суботу відвідав Тріумфальну арку і Версаль.
- У четвер їв суфле, а у вівторок – круасани.

Більше про Францію читай у статті Надії Кріт „Про Францію і французів” („КОЛОСОК” № 1/2018).

ІСПАНІЯ

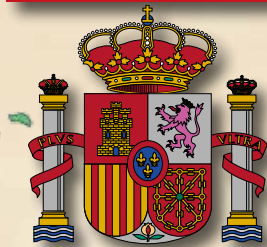
España

Столиця
Мова
Площа

Мадрид
іспанська
майже 505 тисяч км² – третя в Європі після України та Франції

Населення
Валюта
Гімн

понад 45 мільйонів осіб
Євро – € (EUR)
„La marcha real”
 („Королівський гімн”;
виконується без слів)

ВИЗНАЧНІ ПАМ'ЯТКИ ІСПАНІЇ

Лапуня зробила кілька фотографій на пам'ять про поїздку до Іспанії. Допоможи їй підписати фото. Для цього розшифруй код за допомогою таблиці, і ти дізнаєшся назви визначних місць Іспанії. Впиши їх під відповідними фотографіями.

А	Б	Г	Н	Г	Й	В
Б	І	Л	А	Р	Ц	М
В	О	К	И	Є	Л	У
Г	Ї	Е	С	В	П	Т
1	2	3	4	5	6	

Стадіон _____ – найбільша в Європі футбольна арена, яка вміщує майже 100 тисяч уболівальників.
А1 Б3 Б4 Г3 Г2 В5 В1 А3 Б3

Храм Святого _____ архітектор Антоніо Гауді оздобив не лише скульптурами святих, а й равликів, птахів, ліан тощо. Будівництво церкви у Барселоні триває з 1882 року. Після його завершення собор сягатиме 170 м!
Г3 Б1 Б6 Г2 А5 Г3 Г6 Г4 Б3

Ворота _____ – 114-метрові вежі-близнюки в Мадриді. Кожна будівля має 26 поверхів. Це перші у світі похилі хмарочоси.
В4 Г4 Б4 В1 Г5 В3

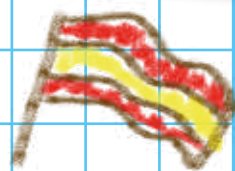
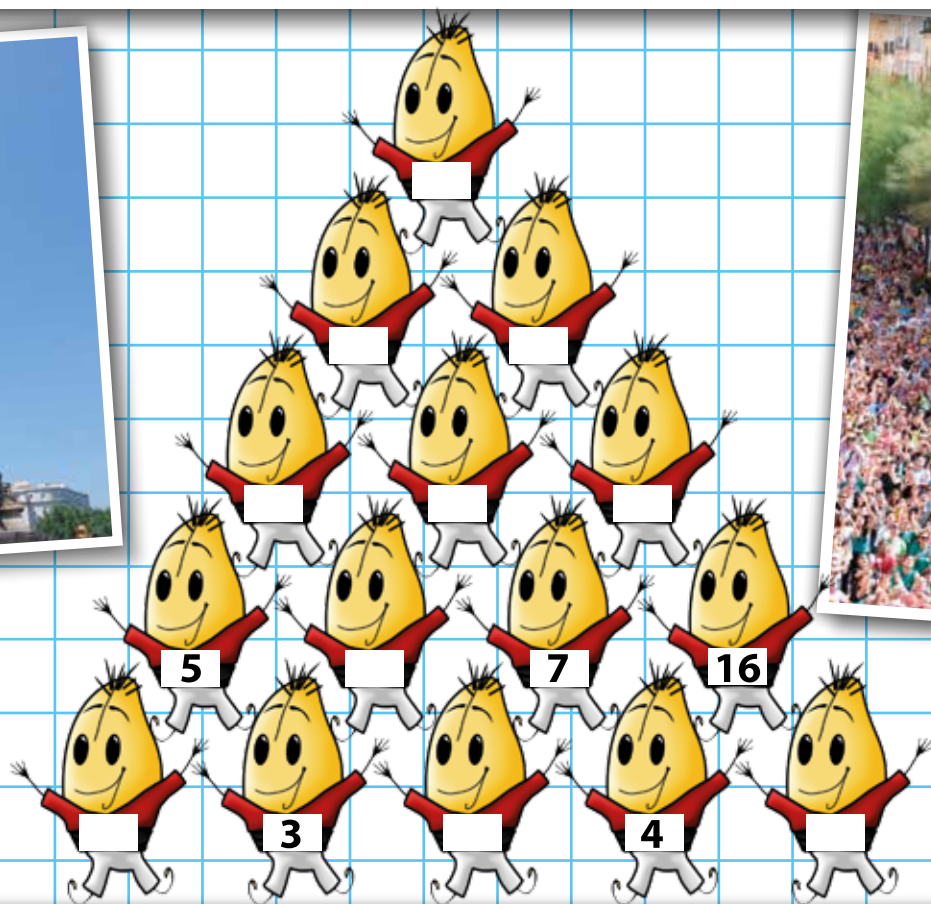
Монастир-палац _____ був резиденцією іспанських королів. У ньому є старовинна бібліотека, де книги стоять корінцями досередини, аби хтось не пошкодив кошову палітурку.
Г2 Г3 В2 В1 Б4 Б1 Б3 В5

Вежа _____ – найдавніший у світі маяк, збудований за часів Римської імперії. Стоїть на півострові у затоці Атлантичного океану.
А2 Г2 Б4 В2 В6 В5 Г2 Г3 Б3

ЖИВА ПІРАМІДА

Традиційною розвагою в Іспанії є кастель („замок”) – вежа з людей, які стають на плечі один одному, вибудовуючи високу споруду. Найбільша жива піраміда мала цілих десять рівнів! Заверши чисельну піраміду, і ти дізнаєшся, скільки метрів заввишки колону зі скульптурою мореплавця Колумба, який відкрив Америку.

Іспанська школа

Учителям доводиться запам'ятовувати вдвічі більше прізвищ, аніж є учнів. Адже в Іспанії дитина при народженні отримує два прізвища – батька і матері. Оцінок у щоденники не ставлять і не оголошують на загал. Якщо результат низький, учень залишається на другий рік. Це в Іспанії не вважають ганьбою, на другий рік тут лишається понад третина учнів.

Більше про Іспанію читай у статті Надії Кріт „За Піренейськими горами” („КОЛОСОК” № 6/2018).

НІДЕРЛАНДИ

Nederland

Столиця
Мова

Амстердам
нідерландська,
фризька мова (друга офіційна,
тільки в провінції Фрисландія)
приблизно 42 тисячі км²
понад 17 мільйонів осіб
Євро – € (EUR)
„Het Wilhelmus”
(„Вільгельмова пісня”)

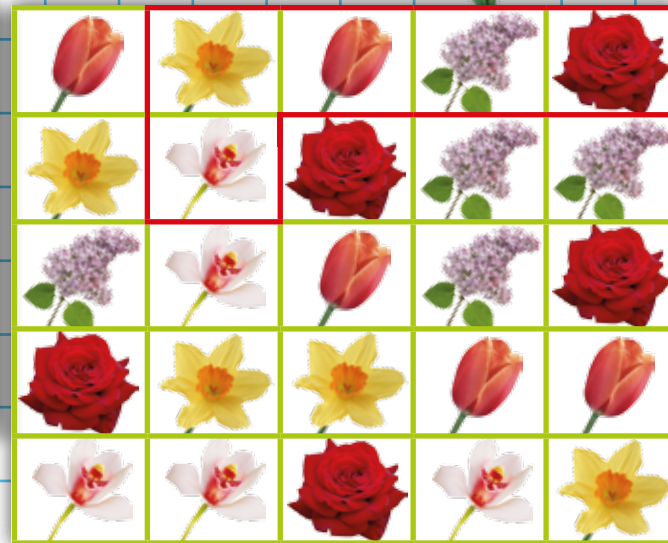
Площа
Населення
Валюта
Гімн

- Назва „Нідерланди” в перекладі означає „низинні землі”. Приблизно половина території країни лежить нижче рівня моря. „Відвойовані” у моря землі називають польдерами. Ці області постійно осушують і використовують як сільськогосподарські угіддя.
 - Одна з найулюбленіших страв нідерландців – солоний оселедець.
 - В Амстердамі дуже багато людей їздить на велосипедах.

САД ЄВРОПИ

У Нідерландах є королівський парк квітів – Кекенгоф. Також він відомий під назвою Сад Європи. Цей парк вважається найбільшим квітучим садом у світі. Щороку тут висаджують приблизно сім мільйонів квітів, зокрема тюльпани, нарциси, бузок, троянди та орхідеї.

Згрупуй квіти за зразком „5 РІЗНИХ”.

Нідерландська школа

У Нідерландах більшість дітей йде до школи в 4 роки. У початковій школі вони навчаються 8 років, але до 6-го класу їм не задають домашніх завдань. Зате літні шкільні канікули тривають лише 6 тижнів.

Більше про Нідерланди читай у статті Наталії Мамзенко „Низинні землі Європи – Нідерланди” („КОЛОСОК” № 1/2019).

ЩО? ДЕ? КОЛИ?

Викресли кожен другу літеру, починаючи з Л, і ти дізнаєшся, де розташовані об'єкти, про які йдеться нижче.

У місті _____ є найбільший порт у Європі і один з найбільших портів світу, розташований у гирлі річки Рейн. Особливо інтенсивно розвивався з другої половини XIX століття.

У місті _____ є музей просто неба „Мадюродам” (рідше „Голландія в мініатюрі”), збудований у 1952 році. Це найбільша у світі колекція мініатюрних будівель, які представляють найхарактерніші об'єкти Нідерландів.

ЧИ ЗНАЄШ ТИ, ЩО?

В Амстердамі є 160 каналів, через які перекинуто понад 1 200 мостів! Чотири основні канали півмісяцем оточують історичний центр міста і надають йому схожості з Венецією. Тому Амстердам часто так і називають – „Північна Венеція”.

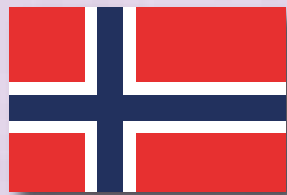

Місто _____ – батьківщина відомої на весь світ порцеляни із синьо-білими розписами, яка є одним із символів міста і популярним сувеніром. Масове гончарне виробництво тут виникло у XVII столітті.

Селіще _____ відоме найбільшим у Нідерландах комплексом з 19 старовинних вітряних млинів, збудованих у XVIII столітті.

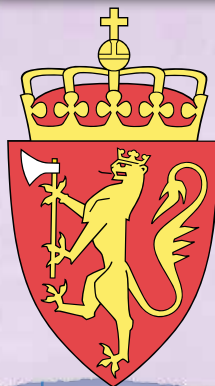

НОРВЕГІЯ

Norge

Столиця
Мова
Площа
Населення
Валюта
Гімн

Осло
норвезька
понад 385 тисяч км²
понад 5 мільйонів осіб
Норвезька крона (NOK)
„Ja, vi elsker dette landet”
 („Ми любимо цей край”)

Природа Норвегії сформована суровим північним кліматом, північними морями і горами, які майже суцільно вкривають цю невелику країну. Понад третини держави розташовано за Полярним колом. Але тепла течія Гольфстріму значно пом'якшує норвезькі зими.

Норвежці дуже не люблять нерівність. Король Олаф часто їздив у державних справах на трамваї. У королівському палаці в Бергені ставлять нічні опери, а влітку на вулицях влаштовують покази вистав, і тут ти теж можеш опинитися поруч із королем.

Головний делікатес норвезької кухні – солодкий оселедець. Але що це у порівнянні з тухлою рибою! Це ще одна норвезька „родзинка”, яку традиційно подають на банкетах і запивають пивом. Риби в Норвегії так багато, що взимку, коли закінчується сіно, її дають на корм худобі.

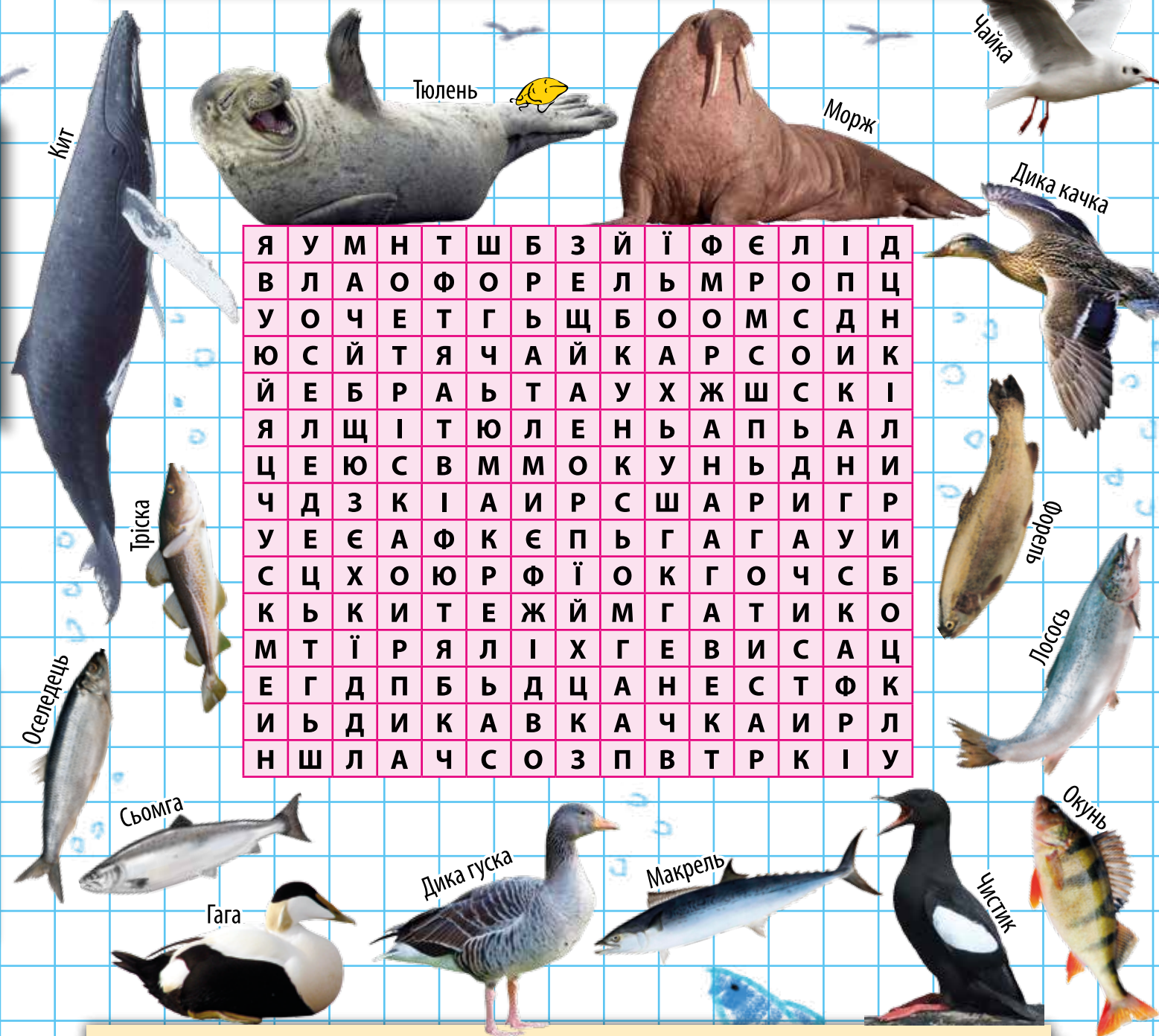
З 1972 року королівські пінгвіни із зоопарку Единбурга є символами Королівської гвардії Норвегії. Їм присвоюють військові звання щоразу, коли гвардія приїжджає в зоопарк. Символ гвардії – пінгвіни з кличкою Нільс Олаф.

Більше про Норвегію читай у статті Дарії Біди „Норвегія: блакитно-смарагдова казка, або Як полюбити зиму” („КОЛОСОК” № 2/2019).

ТВАРИННИЙ СВІТ НОРВЕГІЇ

На узбережжі Норвегії зазвичай є чисельні пташині базари, розташовані на голих скелях, які різко обриваються до води. Уздовж берега облаштувалися **тюлені** і **моржі**, в північних океанічних водах – **кити**. Моря Норвегії багаті на **тріску**, **оселедця**, **окуня**, **макрель**; в озерах і ріках водиться **форель**, **лосось**, **сьомга**. Море і фіорди (довгі й вузькі морські затоки), берега озер і річок – пристанище **чайок**, **гаг**, **диких качок**, **чистиків** і **диких гусей**.

Знайди в таблиці назви вказаних тварин.

Я	У	М	Н	Т	Ш	Б	З	Й	Ї	Ф	Є	Л	І	Д
В	Л	А	О	Ф	О	Р	Е	Л	Ь	М	Р	О	П	Ц
У	О	Ч	Е	Т	Г	Ь	Щ	Б	О	О	М	С	Д	Н
Ю	С	Й	Т	Я	Ч	А	Й	К	А	Р	С	О	И	К
Й	Е	Б	Р	А	Ь	Т	А	У	Х	Ж	Ш	С	К	І
Я	Л	Щ	І	Т	Ю	Л	Е	Н	Ь	А	П	Ь	А	Л
Ц	Е	Ю	С	В	М	М	О	К	У	Н	Ь	Д	Н	И
Ч	Д	З	К	І	А	И	Р	С	Ш	А	Р	И	Г	Р
У	Е	Є	А	Ф	К	Є	П	Ь	Г	А	Г	А	У	И
С	Ц	Х	О	Ю	Р	Ф	Ї	О	К	Г	О	Ч	С	Б
К	Ь	К	И	Т	Е	Ж	Й	М	Г	А	Т	И	К	О
М	Т	Ї	Р	Я	Л	І	Х	Г	Е	В	И	С	А	Ц
Е	Г	Д	П	Б	Ь	Д	Ц	А	Н	Е	С	Т	Ф	К
И	Ь	Д	И	К	А	В	К	А	Ч	К	А	И	Р	Л
Н	Ш	Л	А	Ч	С	О	З	П	В	Т	Р	К	І	У

Норвезька школа

У школах Норвегії регулярно відбуваються так звані „Тижні усмішок”, під час яких діти самі визначають, чим хочуть займатися. Діти об'єднуються у команди і протягом тижня втілюють власні проекти. Це не лише розвиває творчість, а й виховує відповідальність. А ще норвезьким учням аж до 7-го класу не ставлять оцінок!

ІТАЛІЯ

Italia

Столиця Рим

Мова італійська

Площа понад 301 тисяча км²

Населення понад 61 мільйон осіб

Валюта Євро – € (EUR)

Гімн „Fratelli d'Italia” („Браття Італії”)

ЯК ВІТАЮТЬСЯ ІТАЛІЙЦІ?

В Італії справжній культ їжі, і для італійця їжа – свято життя. Про їжу можуть розмовляти годинами – телефоном, на вулиці і, звичайно, за столом. Тут навіть при зустрічі замість звичного „Привіт, як справи?” можуть говорити... Завершення жарту ти довідаєшся, коли виконаєш інструкцію і складеш речення.

НАЦІОНАЛЬНА ЇЖКА – ПІЦЦА!

Найпопулярнішою в Італії є піца „Маргарита”. Названа вона на честь королеви, а її основні інгредієнти репрезентують кольори прапора (червоний – помідор, зелений – базилік, білий – моцарелла).

- ### ЧИ ЗНАЄШ ТИ ІТАЛІЮ?
- Італійська мудрість говорить, що цю страву мають готувати четверо кухарів: скупий, філософ, марнотрат і художник. Скупий має заправити страву оцтом, філософ – посолити, марнотрат – влити олії, а художник – вимішати. Про яку страву йдеться?
А. Про суп. **Б.** Про спагеті. **В.** Про салат. **Г.** Про плов. **Д.** Про м'ясне рагу.
 - Пармезан, горгонзола, рикота, моцарела і проволоне – це італійські сорти...
А. картоплі. **Б.** сиру. **В.** винограду. **Г.** помідорів. **Д.** приправ.
 - У перекладі назва „Italia” означає „земля...”
А. телятка. **Б.** поросятка. **В.** ягнятка. **Г.** курчатка. **Д.** дитятка.
 - Які **дві** незалежні карликові держави розташовані на території Італійської Республіки?
А. Монако. **Б.** Ліхтенштейн. **В.** Сан-Марино. **Г.** Ватикан. **Д.** Мальта.
 - Найвища європейська вершина (приблизно 4 809 метрів) розташована в Італії (і Франції). Її італійська назва – Біла гора, а ми її називаємо...
А. Монблан. **Б.** Кіліманджаро. **В.** Джомолунгма. **Г.** Арарат. **Д.** Ельбрус.
 - Яке стихійне лихо італійці за своє життя спостерігають частіше, ніж жителі інших країн Європи?
А. Повінь. **Б.** Лісові пожежі. **В.** Землетруси. **Г.** Суховії. **Д.** Селі.

Капітолійська вовчиця – бронзова скульптура, яка з античних часів зображає в Риму. Зображує вовчицю, яка вигодує молоком двох немовлят – Ромула і Рема, легендарних засновників Риму.

Відповіді: 1 – В; 2 – Б; 3 – А; 4 – В, Г; 5 – А; 6 – В.

БУВАЙ

ЗАВТРА

ВОНА

ЩО

СІВ

ОЛИВКА

РОЗМАРИН

ПІЦЦА

ВЧОРА

ГОНДОЛА

КОЛІЗЕЙ

БАГА

ПІЗАНСЬКА ВЕЖА

ЯК

ВИДЕЛКА

ПРИВІТ

ВИ

ПЕСТО

ПАСТА

СІВАВ

СЬОГОДНІ

ВІН

ВОНА

БУВАЙ

ЗАВТРА

ВОНА

ЩО

СІВ

ОЛИВКА

РОЗМАРИН

ПІЦЦА

ВЧОРА

ГОНДОЛА

КОЛІЗЕЙ

БАГА

ПІЗАНСЬКА ВЕЖА

ЯК

ВИДЕЛКА

- Закресли слова, які розпочинаються на „В”.
- Закресли слова, які закінчуються на букву „А”.
- Не бери до уваги слова блакитного кольору.

ПОЛЬЩА

Polska

Столиця
Мова
Площа
Населення
Валюта
Гімн

Варшава
польська
понад 312 тисяч км²
понад 38 мільйонів осіб
Злотий (PLN)
„Mazurek Dąbrowskiego”
(„Мазурка Домбровського”)

ПОГОВОРИМО? POROZMAWIAJMY?

В українській та польській мові багато співзвучних слів. Але будьте уважні, тут легко помилитися. Значення ніби зрозумілих польських слів може бути зовсім іншим. „Prosto” означає „прямо”, „ogród” – зовсім не город, а сад! „Owoc” – це не овоч, а фрукт, і „dynia” – ніяка не диня, а гарбуз. Якщо почуєте слово „kozaki”, не шукайте поглядом чоловіків у шароварах і з шаблею в руці, бо йдеться про зимові чоботи. У кав’ярні навіть не намагайтеся просити чашку чаю, бо польською „czaszka” – це череп. А ось як забажаєте солоденького, сміливо замовляйте „ciasto” – читається як „часто”, а означає „печиво” (споріднене зі словом „тісто”). Як побачите на вулиці табличку зі словом „zakaz”, то не біжіть щось замовляти, бо це слово перекладається як „заборона”. А якщо вчитель у школі запитає, чи ви щось „zapomniały”, – не поспішайте радо погоджуватися, бо це – „забули”!

ЧАС ЇСТИ!

Втомилися? Час відпочити та скуштувати традиційні польські страви: **журек** – густий суп, заправлений борошном, **бігос** – тушковану капусту з м’ясом та копченими ковбасками, „**pierogi**” – гадаєте, пироги? А ось і ні – це такі рідні нам **вареники**!

Журек

Бігос

Вареники

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

Користуючись підказками, впиши відповідні цифри біля зображення. Якщо ти зробиш це правильно, сума чисел у кожному рядку, колонці і по діагоналі буде дорівнювати 15.

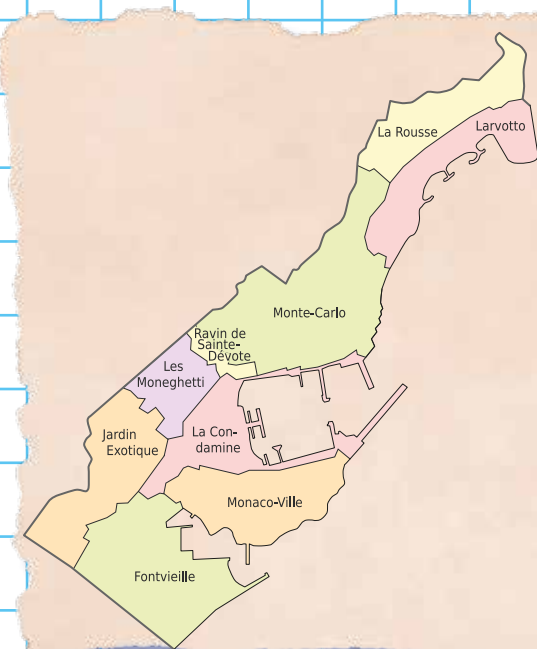
- 1 Головна річка Польщі – Вісла.
- 2 Видатний українець Юрій Дрогобич, автор першою відомої друкованої книги, написаної українцем. Викладав у Ягеллонському університеті у Кракові.
- 3 Миколай Коперник – відомий астроном, який знайшов Сонцю правильне місце у Сонячній системі.
- 4 Центр науки „Коперник” у Варшаві. Наука – це весело і цікаво!
- 5 Сад на даху бібліотеки Варшавського університету.
- 6 Музей Івана Павла II, Папи Римського у Кракові.
- 7 Озера, болота, луки, приморський бір, заболочений сосновий ліс і рухомі дюни – це Словінський національний парк, біосферний заповідник ЮНЕСКО.
- 8 Знамениті пряники з Торуня, міста, де народився Коперник.
- 9 Красноглюдки (веселі гномики) – символи міста Вроцлава. Тут їх понад 300. Серед них є кухарі, банкіри, професори, спортсмени, музиканти, учні... Є і нероби, що їдять смаколики або сплять у своїх ліжечках.

Польська школа

У польській школі найвищою оцінкою є „6” – „чудово”. Але кожна оцінка має певну „вагу”, наприклад, контрольна – потрібну. Оцінюють і поведінку школяра: зразкова, дуже гарна, правильна, недоречна, негожа. Оцінки заносять до електронного щоденника. До четвертого класу навчання немає поділу на предмети, окрім музики, фізкультури та іноземної мови, і оцінок учням не ставлять.

Більше про Польщу читай у статті Надії Кріт „Знайомка незнайомка – Польща” („КОЛОСОК” № 3/2019)

У Польщі кажуть „Привіт!” і „До побачення!” одним словом – „Честь!” („Cześć!”).
Отже, честь, сусідко!

Столиця
Мова
Площа

Населення
Валюта
Гімн

МОНАКО

Monaco

Монако
французька
2 км² (приблизно 200 га) –
друга найменша за розміром
після Ватикану
понад 38 тисяч осіб
Євро – € (EUR)
„Hymne Monégasque”
(„Гімн Монегасків”)

РЕКОРДИ МОНАКО

Монако – найменша після Ватикану, але найгустіше населена країна Європи. Кожен третій житель Монако – долларовий мільйонер. Але найдорожче у Монако – земля. За останні 20 років площа князівства збільшилася майже на 40 гектарів завдяки осушенню моря. Після завершення цього проекту територія „раю для багатіїв” збільшиться ще приблизно на 20 футбольних стадіонів.

Екологи б'ють на сполох. Осушення моря може призвести до появи „підводної пустелі”. Це загрожуватиме вимиранням деяким видам риб та популяції морських коників.

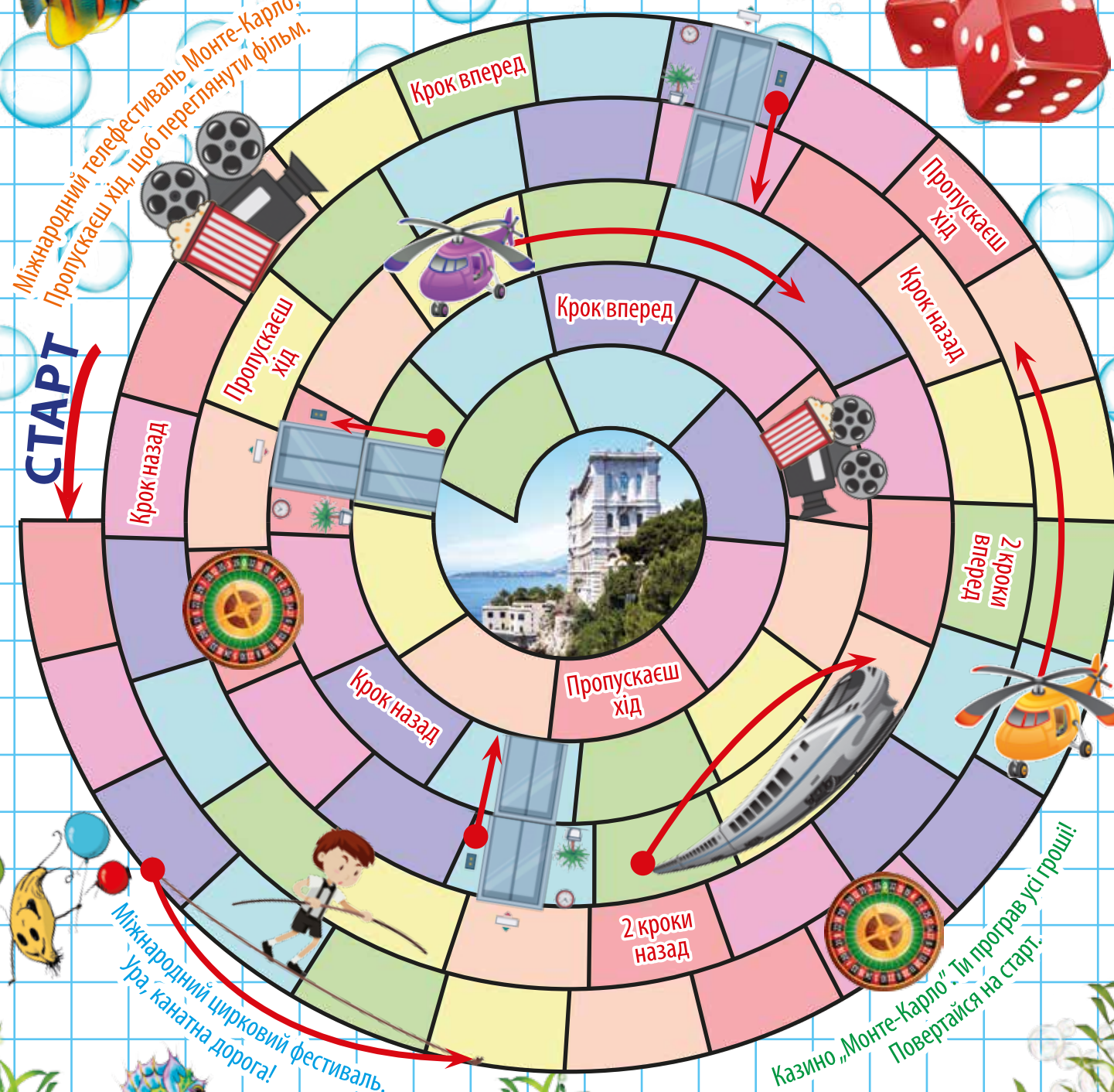
Уяви, що ви з другом у Монако. Ваша мета – музей Океану. Одним із найбільш вражаючих експонатів музею є скелет кита смугача. У підвальній частині музею живуть понад 4 000 видів риб та приблизно 200 видів морських безхребетних.

Дістатися до музею можна основним видом транспорту у Монако... ліфтом! Вулиці і будинки в Монако розташовані по спіралі. Зайшовши у безкоштовний ліфт на одній вулиці, за декілька зупинок можна опинитися на іншій. Ви можете скористатися гелікоптером, водним автобусом, підземною залізницею. То ж на старт! Кубик кидаємо по черзі. Цікаво, хто перший побачить скелет смугача?

ЕКСКУРСІЯ ДО ОКЕАНОГРАФІЧНОГО МУЗЕЮ

Міжнародний телефестиваль Монте-Карло.
Пропускаєш хід, щоб переглянути фільм.

СТАРТ

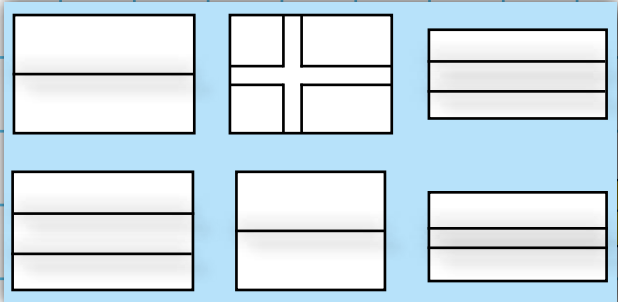
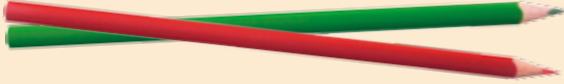
Міжнародний цирковий фестиваль.
Ура, канатна дорога!

Казино „Монте-Карло”. Ти програв усі гроші!
Повертайся на старт.

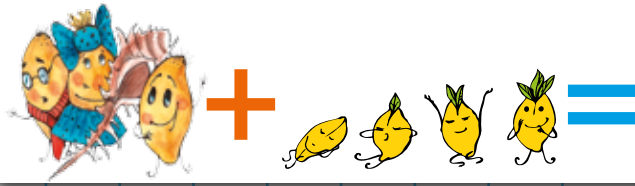
Більше про Монако читай у статті Наталії Мамзенко
„Європейська казка” („КОЛОСОК” № 11/2018).

ПРАПОРИ КРАЇН ЄВРОПИ

Знайди цей фрагмент на великій картині прапорів європейських країн. Розмалюй прапори олівцями:

Порахуй усіх Зернят у газетці, і ти довідаєшся, скільки країн у Європі:

Прапори є на цій сторінці.
Щоб перевірити себе, порахуй скільки

ПЕРЕДПЛАТА ГАЗЕТИ

kolosok.org.ua

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:
Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,
e-mail: dabida@mis.lviv.ua
Заступник головного редактора:
Наталія Олійник.
Дизайн і верстка: Богдана Петровська

Підписано до друку 18.01.19,
формат 60x84/8.
Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.
Адреса редакції: 79038, м. Львів,
а/с 9838. Надруковано в друкарні
ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ”.

Видання виходить за підтримки Львівської обласної державної адміністрації Львівської обласної ради